

สินบนนำจับของกฎหมายผลิตภัณฑ์สุขภาพ

สิทธิไกร สีนวล ภ.บ., น.บ., น.บ.ท.
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นการปฏิบัติงาน ในการควบคุม กำกับ ดูแล สถานประกอบการ และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้มี มาตรฐาน และปลอดภัยต่อผู้บริโภค ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภค ที่ถูกต้องด้วยข้อมูลทางวิชาการที่มีหลักฐานเชื่อถือได้และมีความเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยและสมประโยชน์ โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เช่น กฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย เป็นต้น เพื่อการเฝ้าระวัง กำกับ และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์สุขภาพ สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์สุขภาพ การติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพ ในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม ปลอดภัย และคุ้มค่า รวมทั้งการร้องเรียนเพื่อปกป้องสิทธิ ของผู้บริโภคซึ่งมีการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพก่อนออกสู่ตลาด (Pre-marketing) และการควบคุม ผลิตภัณฑ์สุขภาพหลังออกสู่ตลาด (Post-marketing)

ประชาชนสามารถร่วมเป็นเครือข่ายในการตรวจสอบและร้องเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ หากพบเห็น การกระทำผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพและบันทึกแจ้งความนำจับเพื่อขอรับเงินสินบนได้ ตามระเบียบสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนของจังหวัดนั้น ๆ โดย เงินสินบนเป็นเงินที่ทางราชการจ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ ซึ่งผู้แจ้งความนำจับ อาจเป็นบุคคลเดียวหรือ หลายคน ซึ่งนำเบาะแสหรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำผิดมาแจ้งแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถลงโทษ ผู้กระทำผิดได้ แต่ต้องมีใช้เจ้าหน้าที่ ผู้จับหรือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น โดย ผู้แจ้งความนำจับ แจ้งเบาะแส ได้แก่ ร่องรอย ลาดเลา เค้าเงื่อน ตำแหน่งแห่งที่ซึ่งทราบมาอย่างเลา ๆ พอเป็น เค้าเงื่อนของการทำผิด แก่ผู้มีอำนาจรับแจ้งความนำจับ ซึ่งหมายความว่าถึง เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้มีอำนาจรับแจ้งความนำจับสำหรับกรณี ความผิดที่เกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร และ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัด มีอำนาจรับแจ้งความนำจับเฉพาะความผิด ที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตท้องที่ จังหวัดที่รับผิดชอบ

วิธีการแจ้งความนำจับและการรับแจ้งความนำจับ

การแจ้งความนำจับและการรับแจ้งความนำจับ ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยื่นต่อผู้แจ้งความนำจับตามแบบที่กำหนดหรือผู้แจ้งความนำจับอาจแจ้งข้อเท็จจริงให้ผู้มีอำนาจรับแจ้งทางโทรศัพท์หรือวิธีการอื่นก็ได้ ในกรณีไม่อาจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรได้ทันที เนื่องจากเกรงว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือพยานหลักฐานในการกระทำความผิดจะสูญหาย ถูกย้ายหรือทำลาย และให้นำพยานหลักฐานมายื่นแก่ผู้มีอำนาจรับแจ้งความนำจับในภายหลังว่าได้มีการแจ้งความนำแล้ว และให้ผู้มีอำนาจรับแจ้งความนำจับจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบที่กำหนด (แบบ นจ.๑)

ความผิดที่จะได้รับสินบน

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายสินบนรางวัล พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามข้อ ๔ ของระเบียบนี้ระบุไว้ว่า ระเบียบนี้มิใช่เป็นการโฆษณาให้ค้ำประกันบุคคลใดตามกฎหมาย แต่เป็นระเบียบ ที่วางไว้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของทางราชการที่จะจ่ายเงินสินบนรางวัลให้แก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับ ตามแต่จะเห็นสมควรเท่านั้น การพิจารณาของผู้มีอำนาจตามที่กำหนดในระเบียบนี้ถือเป็นเด็ดขาด ผู้ใด จะนำไปฟ้องร้องเป็นคดีมิได้ เป็นดุลพินิจของทางราชการว่าจะพิจารณาจ่ายสินบนรางวัลหรือไม่จ่ายก็ได้ ตามแต่จะเห็นสมควร ซึ่งตามข้อ ๕ ของระเบียบนี้ เงินสินบน ให้จ่ายแก่ผู้แจ้งความนำจับภายใน ๕ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับเงินค่าปรับ กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน

และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ส่วนราชการสามารถหักเงินค่าปรับที่ได้รับจากการกระทำความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีแนบท้าย จำนวน ๑๓๒ ฉบับ ซึ่งมีพระราชบัญญัติซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ประกอบด้วย พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งในกรณีทั่วไปได้กำหนดอัตราหักเงินค่าปรับเป็นร้อยละ ดังนี้

(๑) กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดให้หักได้ในอัตราร้อยละ ๘๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับ

(๒) กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดให้หักได้ในอัตราร้อยละ ๖๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับ

ผู้มีสิทธิได้รับสินบน

การจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับ จะจ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับในคดีที่เจ้าหน้าที่ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากการแจ้งความนำจับในคดี และให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับนั้นสำหรับกรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดด้วยเงินสินบนนี้จะจ่ายได้เมื่อกระทำการไปแล้วตามเงื่อนไข ดังนี้

(๑) การตรวจสอบหรือจับกุมเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากการแจ้งความนำจับ และ

(๒) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ หรือพนักงานสอบสวนได้ทำการเปรียบเทียบปรับ หรือปรับ

ผู้ต้องหา หรือศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษปรับจำเลย โดยคดีนั้นถึงที่สุดแล้ว และ

(๓) ได้มีการชำระค่าปรับแล้ว

การจ่ายเงินสินบน

เงินสินบนจะจ่ายเมื่อมีการปรับเสร็จสิ้นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการเปรียบเทียบปรับ หรือ เจ้าหน้าที่ผู้ทำการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน แจ้งผลการดำเนินคดีให้ผู้แจ้งความนำจับทราบ พร้อมขออนุมัติการจ่ายเงินสินบนต่อเลขาธิการ คณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ว่าราชการ จังหวัด แล้วแต่กรณี โดยให้ผู้มีสิทธิรับเงินหรือ ทายาทยื่นความจำนงเพื่อขอรับเงิน พร้อมหลักฐาน บันทึกรการแจ้งและรับแจ้งความนำจับต่อผู้มีอำนาจ รับแจ้งความนำจับภายหลังคดีถึงที่สุดแล้ว โดยมารับ เงินสินบนด้วยตนเองหรือโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร ของผู้แจ้งความนำจับก็ได้

สินบนที่ได้รับมีจำนวนเพียงใด

จำนวนเงินที่จะจ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ มากน้อยเพียงใด ขึ้นกับเงินค่าปรับที่หักไว้ให้นำไป จ่ายดังนี้

(๑) จำนวนเงินสามในสี่ส่วนให้นำไปจ่าย เป็นสินบนหนึ่งส่วนและเงินรางวัลสองส่วน กรณีที่ไม่ ต้องจ่ายสินบนให้รวมจ่ายเป็นเงินรางวัลทั้งสามส่วน

(๒) จำนวนเงินที่เหลืออีกหนึ่งส่วน ให้นำไป จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของส่วนราชการ

ตัวอย่างเช่น ประชาชนพบการกระทำผิด เกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารไม่เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีประกาศ และมีความประสงค์จะขอรับเงิน

สินบน จึงนำความไปแจ้งต่อนายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดท้องที่ที่พบการกระทำผิด โดยแจ้งเบาะแส ว่ามีการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖(๑๐) กำหนดประเภทและ ชนิดอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อ จำหน่าย หรือ ที่จำหน่าย ซึ่งจะต้องมีฉลาก ข้อความในฉลาก เงื่อนไข และวิธีการแสดงฉลาก ตลอดจนหลักเกณฑ์ และ วิธีการโฆษณาในฉลาก ต้องระวางโทษตาม มาตรา ๕๑ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท พนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ สถานที่ตามที่แจ้งเบาะแส และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่จนได้มาซึ่งค่าปรับ โดยเปรียบเทียบปรับนิติบุคคลและกรรมการบริษัท เป็นเงินค่าปรับสามหมื่นบาทและผู้กระทำความผิด ยินยอมให้เปรียบเทียบ คดีถึงที่สุด เป็นกรณีที่ไม่มี การจับกุมผู้กระทำความผิดให้หักเงินได้ในอัตรา ร้อยละ ๖๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับ โดยหักเงิน ค่าปรับเป็นเงิน หนึ่งหมื่นแปดพันบาท จำนวนเงิน ที่จะจ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับเป็นสินบนหนึ่งใน สี่ส่วน คือ สี่พันห้าร้อยบาท การจ่ายเงินสินบน ดังกล่าวข้างต้น เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชน ผู้แจ้งความนำจับ ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและ ปราบปรามการกระทำผิด ลดภาระงานของ เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านกำกับผลิตภัณฑ์ออก สู่ตลาด (Post-marketing) ดังนั้นเป็นแรงผลักดัน ให้ผู้ประกอบการ ได้เกิดความระมัดระวังมากขึ้น ในการผลิตก่อนออกสู่ท้องตลาด เพื่อป้องกันการ ถูกร้องเรียน อันจะเกิดผลดีต่อผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

๑. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการจัดทำระบบการร้องเรียนและการแจ้งความจำป. : หน้า ๑-๔
๒. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน (SOP) ด้านการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพหลังออกสู่ตลาดในส่วนภูมิภาค ๒๕๖๑: หน้า ๑๗๓-๘
๓. ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘. ราชกิจจานุเบกษา.; เล่ม ๑๒๓ ตอนพิเศษ ๒๔ ง
๔. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายสินบนรางวัล พ.ศ. ๒๕๔๖.ราชกิจจานุเบกษา.; เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๐ ง
๕. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง. ราชกิจจานุเบกษา.; เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๐ ง
๖. กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและรางวัล ตอน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๔๖.จุลนิติ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๖(พ.ย.-ธ.ค.๒๕๕๗) . หน้า ๑๐๙-๑๔
๗. กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสินบนและรางวัล ตอน การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามกฎหมายเฉพาะด้าน. จุลนิติ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (ม.ค.-ก.พ. ๒๕๕๘).หน้า ๑๕๙-๑๖๖
๘. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.